

Beskrivning av fördjupningsarbete i spår 3 på SFI i Partille

Under vårterminen 2018 har vi i spår 3 regelbundet arbetat med muntlig kommunikation utifrån genrepedagogiken. I samband med klassråd och tidigare önskemål från utvecklingssamtalen om att få träna mera på att tala i vardagliga situationer, lät vi eleverna skriva ner förslag på ämnen/ talsituationer vilka de önskade träna på. Detta hade vi i sin tur utgått ifrån i planeringen av vår gruppundervisning. Vi hade därpå skapat en digital bank med exempelfilmer och transkriberade texter som eleverna haft tillgång till via skolans hemsida bland annat för att de skulle kunna lyssna på texter i förväg eller repetera dem.

Då våra elever är vuxna, var det inte förvånande att de under klassrådet hade uttryckt att de ville träna på att tala i vardagliga situationer såsom på dagis (lämna /hämta barn) i skolan (utvecklingssamtal), samtal med grannen, hos läkaren, i butiken etc. (bilaga 1).

Vi hade regelbundet arbetat med muntlig produktion genom att se på exempelfilmer bl.a. från Botkyrkas Komvux och läst texter som vi transkriberat. På torsdagslektioner fick eleverna läsa texterna högt, skriva diktamen, arbeta i par och skapa egna dialoger (då kunde använda fraser från exempeltexter) och presentera dessa för varandra.

För att bedöma elevers kunskaper samt hitta evidens på utvecklingsområden användes en bedömningsmatris som baserades på NP bedömningsmatrisen för den muntliga produktionen. Eleverna fick under en lektionens gång gå in i ett gruppum och få samtala utifrån en instruktion. Samtidigt har vi två lärare varit med och bedömt eleverna genom att fylla matrisen som skapades utifrån kunskapskraven för nationella proven för c- och d-nivå.

Efter observationstillfället gemförde vi våra anteckningar samt sammanställde dem (bilaga 2). Vi kom fram till att redan efter några veckor har eleverna automatiserats hälsningsfraser och generellt hade lättare med att börja tala och bekräfta varandra genom ögonkontakt, kroppsspråk, interjektioner. De flesta kunde föra samtalet framåt. De har förstått själva ”samtalsmönster” och agerat utifrån detta.

Några veckor därpå på ett nationellt prov bedömdes några av dessa elever igen. Elever som har arbetat med muntlig kommunikation visade på det muntliga nationella provet att de förstår samtalets struktur och vikten av interaktion. De bekräftade varandra mer än elever som inte undervisades på det sättet. Samtidigt fanns det en elev som hade överdrivit med interjektioner vilket gjorde det hela onaturligt.

Generellt kan vi påstå att tack vare det regelbundna arbetet med den muntliga kommunikationen automatiserades samtalens struktur samt fraser som används för att börja / avsluta ett samtal och föra det fram. Utvecklingsområdet som tydliggjordes var ”att förklara eller säga på olika sätt om den andre personen inte förstår”, vilket lär ha samband med elevernas bristande/ inte tillräckligt utvecklat ordförråd.

Vi har också märkt att vissa arabisktalande kvinnliga elever presterar sämre när de får samtala med en manlig klasskamrat. Kvinnor vågar inte tala lika mycket och ger gärna ordet till män som i sin tur låter inte kvinnan komma till tals mer än för att bekräfta deras åsikter. Därför tror vi att det är värd att tänka i förväg, speciellt inför ett bedömningstillfälle vilka elever som samspele bra.

Eftersom vi måste prioritera planeringen inför hösten, bedömer vi att vi tyvärr inte har någon egentlig tid att läsa och diskutera litteratur kring ämnet (såvida det inte är kortare artiklar som behandlar andraspråksinläring hos vuxna). En del i planeringsarbetet är ju dock att skapa checklistor för vad eleverna behöver kunna muntligt och skriftligt inom olika nivågrupper i studieväg 3 - så ämnet kommer ju beröras utifrån det vi gjort hittills i projektet.

Vid nästa handledningstillfälle skulle det vara intressant att fördjupa sig i följande frågor:

- Finns det forskning och exempel där man har utgått från autentiska situationer för muntlig kommunikation och studerat hur man kan stötta vuxna andraspråksinlärare med detta?
- Finns forskning och exempel på hur man kan visualisera kvalitetskriterier i muntlig kommunikation för vuxna andraspråksinlärare?
- Finns forskning och exempel på hur man kan skapa checklistor för bedömning av muntlig kommunikation både för lärare och självbedömning/kamratrespons för vuxna andraspråksinlärare?
- Finns det material med autentiska talsituationer som vi skulle kunna använda i vår undervisning av vuxna andraspråksinlärare, t.ex. digitala filmer eller frاسبanker?

Bilaga 1

Sammanställning av elevobservationer

Checklista för muntlig interaktion	Uppgift: Vad är viktigt för att trivas i sin bostad/ i skolan/i mataffären? Vad är viktigt för att planera fest?	
Kan inleda ett samtal	Alla kan	Hej! Hur är det? Mår du bra? Roligt att träffas. Jag heter... Vi ska parata om
Kan berätta saker och föra samtalet framåt	8 av 10	Ja, absolut, precis, jag förstår, vi kan prata om det , härligt gärna
Kan fråga saker och föra samtalet framåt	6 av 10	Jag har en fråga, Har du... Trivs du Vad tycker du
Kan säga till eller visa om du /inte/ förstår	6 av 10	Jag håller /inte/ med Repeterar frasen Vad bra, vad fint
Kan förklara på olika sätt om den andre personen inte förstår	4 av 10	
Kan avsluta ett samtal	Alla kan	Tack, vi ses
Språk Ordförråd (precision och variation)	Dessa aspekter var individuella	Många faser från exempelfilmer och texter har förekommit; Problemområden: ordförråd, tycker/tror V2, inte heller, reflexiva possessiva pronomen
Grammatik (variation och säkerhet)		
Idiomatiska uttryck (D-kursen)		
Kroppsspråk	Alla använder	Ögonkontakt, gester

Bilaga 2

Sammanställning av förslag till muntlig kommunikation (från klassrådet)

- på förskolan (magsjuka, hur det går för barnet, fraser vid att lämna och hämta)
- samtal i skolan
- på vårdcentralen, folktandvården
- boka tid hos läkaren (inte på vårdcentralen)
- prata med grannar
- prata med vänner, sambo
- arbetsintervju
- fråga om lediga jobb / arbetsplatser
- på jobbet (fikarummet)
- i affären (fråga om varor finns)
- på banken
- på arbetsförmedlingen
- på migrationsverket
- att förstå telefonsvarare

Beskrivning av önskat fördjupningsområde för spår 3:1

2017-12-17

Många av våra elever behöver förbättra sin förmåga att våga kommunicera muntligt i olika situationer och förstå förväntningar på kvalitet på deras tal. De behöver också bli medvetna om hur de aktivt kan träna upp denna färdighet, både självständigt och tillsammans med andra (inte bara med läraren som mottagare).

Flera elever har på utvecklingssamtal (och delvis i djupintervjuer) uttryckt önskemål om att behärska tal (och uttal) i vardagliga situationer.

I vår dagliga lärarpraktik ser vi att

- många elever arbetar med läroboken och förstår hur de ska skriva uppgifter (t.ex. när vi arbetar enligt genrepedagogiken), men deras förmåga att uttrycka sig i tal hänger inte riktigt med. Eleverna behöver ökat stöd för hur de kan arbeta strukturerat med talet på samma sätt som med skriften. En del verkar vilja vänta med att försöka formulera sig muntligt i klassrummet utanför givna uppgifter t.ex. då det gäller att berätta eller fråga läraren om något eller prata med kurskamrater på svenska.
- många elever verkar behöva en tydligare målbild av förväntade kunskaper i kurserna. De behöver visualiserade exempeluppgifter för att förstå kvalitetskriterier. De behöver fördjupad förståelse för att det handlar om att uppnå en nivå på språket och inte om att lämna in ett visst antal uppgifter. En del elever kan börja fråga om de ska göra NP snart utan att de verkar medvetna om sin egen nivå. De behöver redskap för självbedömning och hur de aktivt kan ta hjälp av sina kurskamrater i detta arbete så att inte läraren blir den enda mottagaren.
- eleverna behöver träna mer på att generalisera sina kunskaper. Om de har tränat på att tala eller skriva om hur de besökte ett museum behöver de en ökad förståelse för att samma verktyg kan användas för att tala och skriva om besök på bibliotek, gym etc. En del elever kan memorera hur man skriver en text, men har svårt att överföra kunskapen till andra kontexter.
- eleverna kan utifrån exempeltexter (inklusive viktiga ord och fraser) och checklistor visa att de kan bedöma egna och andras texter. Här märker vi ett försprång hos de elever som kommer till oss kontinuerligt och tränar på detta i jämförelse med elever som bara kommer sporadiskt. Den senare gruppen uppvisar inte samma strategier för att klara dessa situationer. Vi skulle vilja arbeta strukturerat med att ge eleverna samma redskap för muntlig kommunikation som när vi tränar skriftlig kommunikation.

Eleverna ska utifrån kursmålen för muntlig interaktion och produktion samt utifrån egna behov och intressen på ett strukturerat sätt få träna på kommunikationssituationer som är viktiga för dem att behärska i deras framtid. Träningen på att tala kommer utgå från en hemsida, vilket också knyter an till målen för digitalisering i läroplanen.

Vi skulle vilja lista autentiska talsituationer som eleverna behöver behärska och låta eleverna själva föreslå i vilka situationer de behöver kommunicera i vardagslivet t.ex. för att boka tid, prata med förskolan, anställningsintervju etc.

Vi vill skapa en beständig bank med digitalt material som komplement till det som finns i läromedlet, bestående av filmade talsituationer från Youtube som vi kompletterar med ord, fraser och checklistor. Möjligheten till att kunna se korta filmer och se texten/ord/fraser i skrift i kombination med checklistor skulle kunna öka deras möjligheter att träna tal och uttal på egen hand och tillsammans med klasskamrater. Vi skulle vilja bygga upp en sådan ”talkurs” (som kan fungera som ett flippat klassrum) på samma sätt som vi skapat skrivkurser och arbeta aktivt med detta minst en gång i veckan såsom vi gör med skriva enligt genrepedagogiken.

Vi tror att det kommer märkas vid olika typer av muntliga test, både vid NP och test på lektioner om eleverna visar en ökad säkerhet inför muntliga situationer. Vi tycker att vi kan se en ökad säkerhet när de skriver texter utifrån arbetet med genrepedagogiken och checklistor.

Sammanfattning insats ”muntlig kommunikation inspirerad av genrepedagogiken”:

- samling av autentiska talsituationer på en hemsida i form av elevexempel från Youtube (eller egeninspelade) som följer en progression från nybörjare till fortsättare. Informationen i filmklippen ska gå att byta ut mot egna svar och kunna användas i andra kontexter.
- Listor med ord och fraser som förekommer i filmklippen (ibland hela talmanus, se bifogat exempel) för att lära in uttryck och träna uttal.
- Checklistor till talsituationerna för självbedömning, kamratrespons och lärarrespons.
- Vi jobbar systematiskt med materialet under en period, observerar, testar och låter eleverna utvärdera insatsen.

Exempel på arbetsgång enligt cirkelmodellen:

Steg 1: Eleverna får i läxa att titta på ett klipp om en autentisk talsituation på hemsidan. De ska träna på att förstå, läsa och uttala ord och fraser med utgångspunkt i det skriftliga stödmaterial som vi skapar till filmklippet. Exempel: Vladimir besöker vårdcentralen.

Steg 2: På lektionen skapar vi tillsammans en ny talsituation som påminner om den som eleverna tittat på, men med ny information.

Steg 3: Eleverna får i uppgift att skapa en egen dialog där de använder information om sig själva på vårdcentralen.

Exempel: X besöker vårdcentralen.

Steg 4: Muntligt test

Checklista för samtal på vårdcentralen

- Kan anmäla sig i kassan/receptionen
- Kan berätta hur du mår för läkaren
- Kan svara på frågor om din hälsa
- Kan använda ord och fraser för att visa att du förstår och lyssnar (t.ex. ok, tack, absolut)
- Kan säga till om du inte förstår
- Kan avsluta ett samtal